

*Кузнецова І. В.,**доцент кафедри теорії та практики перекладу
Національного університету «Запорізька політехніка»*

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ВЕРСТАТОБУДУВАННЯ

Анотація. Статтю присвячено лексико-семантичним особливостям англійської терміносистеми верстатобудування. Було розглянуто семантичні особливості англійської терміносистеми верстатобудування і зазначено, що лексика термінології верстатобудування збагачується шляхом семантичної зміни. Верстатобудівні терміни було розподілено на терміни іменники, прикметники та дієслова. Однослівні терміни-іменники, які поділяються на лексико-семантичні групи на основі опозиції «конкретне» – «абстрактне», превалюють над іншими частинами мови, а конкретні терміни-іменники над абстрактними. Також зазначено, що конкретні терміни-іменники розподіляються на 5 лексико-семантичних груп, а абстрактні – на 3 групи. Терміни-прикметники займають друге місце серед однослівних термінів та представлено 3 лексико-семантичними групами. Терміни-дієслова найменш частотні в аналізованій підсистемі і були розподілено на 4 лексико-семантичні групи. У терміносистемі верстатобудування реалізуються полісемічні, синонімічні, омонімічні та антонімічні відношення. Доказано, що такий спосіб, як полісемія в спеціальній лексиці, зокрема в термінології верстатобудування, є небажаним, оскільки спроби мови зберегти однозначну відповідність між референтом і номінативним знаком, а також наявність багатозначних термінів у межах однієї наукової галузі є виявом неупорядкованості конкретної термінології. Під час аналізу було встановлено, що, омонімія, яка є способом творення вторинної номінації, є явищем, при якому одна й та ж сама мовна форма має декілька значень, які не мають, на відміну від полісемії, ніяких спільних семантичних ознак, ніяких спільних елементів змісту та відповідно ніяк не пов'язані між собою. Поширеність явища синонімії пояснюється прагненням до максимальної точності та пошуком стислих форм.

Підтверджено, що семантична деривація є одним із основних способів творення вторинної номінації, при якому термінами, утвореними семантичним способом словотвору, є ті, які виникли внаслідок отримання цілком нового лексичного значення або утворилися в результаті спеціалізації (довантаження) семантики загальноживаних слів. На основі цього було виділено 10 тематичних груп. Це дозволило говорити про продуктивність вторинної номінації як одного зі способів утворення галузевих термінологій, що свідчить про наявність генетичного зв'язку між термінологічними одиницями і загальноживаними словами, на основі яких вони виникли.

Ключові слова: термінологія, терміносистема, верстатобудування, терміни-іменники, терміни-прикметники, терміни-дієслова, вторинна номінація, семантична деривація, омонімія, полісемія, синонімія, загальноживані слова.

Постановка проблеми. Розвиток новітніх технологій, упровадження досягнень науково-технічного прогресу в різні

сфери суспільного життя, виникнення сучасних інформаційних мереж зумовлюють появу та вдосконалення відповідних терміносистем, однією з яких є терміносистема верстатобудування.

Потреба цілісного всебічного аналізу фахової лексики англійської термінології верстатобудування, утвореної внаслідок вторинної номінації зумовлює **актуальність даної роботи**, оскільки це складне й неоднозначне явище. Галузь верстатобудування утворює особливий лексичний прошарок, який з перебігом часу зазнає змін і динамічно розвивається, забезпечуючи комунікативні потреби фахівців цієї галузі. Сучасна термінологія верстатобудування об'єднує не лише власне терміни верстатобудування, але й номінації, що становлять основу техніки (фізичні, хімічні, математичні), а, отже, містить розряди природничо-математичних, загальнотехнічних і спеціалізованих термінів. Таким чином, терміносистема верстатобудування була досліджена лише на базі терміносистеми машинобудування Ю. С. Даниліною, С. В. Сасіною, О. А. Литвинкою, І. І. Артоболевським, О. М. Боголюбовим, А. І. Сидоровим, Ф. Рело, А. Любке, Т. Беком тощо, а це дозволяє вперше описати становлення та розвиток, а також сучасний стан цієї галузі знання та зробити її структурно-семантичний аналіз.

Мета цієї статті – вивчення лексико-семантичних особливостей англійської терміносистеми верстатобудування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, верстатобудування – це галузь машинобудування, що виробляє обладнання для оброблення сировини, конструкційних матеріалів, деталей машин і механізмів шляхом механічної або комбінованої (електро-, оптико-, термо- тощо) дії, а також устаткування з механізації та автоматизації складальних процесів у промисловості. Поява металорізачних верстатів пов'язана з розвитком крупного капіталістичного виробництва, з організацією перших промислових підприємств заводського типу. Значне поширення машин-знаряддя, а потім і парових машин вимагало підвищення точності оброблення деталей. Це завдання можна було вирішити лише з винаходом машин для виробництва і, у першу чергу, металорізачних верстатів з механічним супортом. Таким чином, дослідження з історії верстатобудування не тільки збагачують наше знання про основні закономірності науково-технічного прогресу, але й дають можливість виявляти логіку та особливості розвитку англійських верстатобудівних термінів.

Вважається, що термінологія цієї науки є окремою структурою. Як англійська, так і українська верстатобудівна терміносистема є відкритою лексико-семантичною групою, що знаходиться у стані безперервного руху та поступового вдосконалення. Система постійно поповнюється словами на позначення нових верстатобудівних реалій. Тенденції розвитку зазначеної термінології саме англійської мови обумовлені,

з одного боку, потребами максимально точного вираження поняття, з іншого – можливостями словотвірної системи англійської мови.

Як показало проведене дослідження, серед однослівних термінів нашої вибірки переважають терміни-іменники (71,9%). Розподіл іменників на лексико-семантичні групи базується на опозиції «конкретне» – «абстрактне». У цій терміносистемі превалюють конкретні терміни (69,7% термінів-іменників нашої вибірки), абстрактні терміни верстатобудування посідають друге місце і становлять 30,3% термінів-іменників.

Конкретні терміни-іменники розподіляються на такі лексико-семантичні групи: 1. найменування деталей машин: *binder* – з'єднувальна деталь, *faucet* – втулка, *paddle* – лопать: *The composite sheets shaping was performed in autoclave "Scholz" with working space of Ø800×2000 mm and also by pressing method on punch press at different high curing temperatures of the modified binder* [1]. – Формування листів композиту проводили автоклавним способом (автоклав «Шольц» з робочим простором 0 800x2000 мм, а також пресовим методом на штампувальних пресах при різних підвищених температурах затвердіння модифікованої з'єднувальної деталі; 2. найменування машин: *beveler* – верстат для зняття фасок, *forge* – кувальна машина, *pump* – насос: *The beveler can be provided with binding elements – push bars, toothed members, hubs, advancing cams, clamps, plug connectors* [2]. – На верстаті для зняття фасок також можуть бути встановлені елементи зчеплення – штовхачі, зубчасті елементи, втулки, кулачки, фіксатори, вилки; 3. найменування пристроїв та механізмів: *calibrator* – калібратор, *retainer* – затискач, *purifier* – пристрій для очищення: *The retainer (2) will start ejecting the electric bulb (5) from the lamp socket (6), and when the distance between the free end of the bracing section (1) exceeds the width of the retainer, the clamp will return to its initial position* [3]. – Затискач (2) почне штовхувати лампу (5) з лампового патрона (6) назовні і в момент, коли відстань між вільними кінцями затиску (1) стає більше ширини затискача, він буде займати вихідне положення; 4. найменування інструментів: *chipper* – пневматичне зубило, *drill* – свердло, *facer* – інструмент для оброблення торцевих поверхонь: *Tool joints connect drills into drill string and represent elements with external tapered thread (referred to as the pipe nipple) or with internal thread (referred to as the tool joint box)* [1]. – Замки служать для з'єднання свердл у бурову колону і являють собою елемент із зовнішньою конічною різьбою (далі: ніпель), або елемент із внутрішньою конічною різьбою (далі: муфта); 5) найменування технічних матеріалів: *grease* – пластичний мастильний матеріал, *iron* – залізо, *steel* – сталь: *On machine tool major component structures are generally made from either cast iron or steel weldment* [2]. – На верстатах основні складові компоненти, як правило, виготовляються або з чавуну або із сталі зварної конструкції.

Серед абстрактних термінів-іменників верстатобудування виокремлюються такі лексико-семантичні групи: 1. Найменування якостей, властивостей матеріалів: *closeness* – щільність, *deflectivity* – здатність до згинання: *This mechanical technique improved on more time – consuming designs achieved by hand and allowed for greater delicacy, precision, and closeness of line, as well as greater speed* [4]. – Цей механічний метод удосконалив більше конструкцій, витратних за часом, зроблених вручну, при цьому допускалося більше делікатності, точності і щільності

лінії, а також більше швидкості; 2. Найменування технологічних операцій оброблення матеріалів: *aggregation* – з'єднання частин, *carburation* – карбюризація: *Metallic particles oxidize oil of alubricating composition (process oil) and the yare prone to aggregation that deteriorates a lubricant quality and shortens the oil service term* [3]. – Металеві частки окислюють мастило мастильної композиції (робочого мастила) і схильні до з'єднання частин, що погіршує якість мастила і зменшує термін служби мастила; 3. найменування технологічних операцій експлуатації обладнання: *admission* – наповнення, *desactivation* – вимикання: *This includes also desactivation the machine tools after the last working shift and on weekends* [3]. – Це включає в себе також вимикання верстатів після останньої робочої зміни і в вихідні дні.

Терміни-прикметники підсистеми верстатобудування становлять 21,5% серед однослівних термінів нашої вибірки. Вони представлені такими лексико-семантичними групами: 1. прикметники, що надають якісні характеристики технічним об'єктам: *abrasive* – абразивний, *green* – незагартований, *unmachinable* – той, що не піддається обробленню на верстаті: *Grinding technology was limited only by the lack of suitable abrasive materials* [1]. – Якість шліфування була обмежена лише відсутністю відповідних абразивних матеріалів; 2. прикметники, що надають характеристики процесам експлуатації обладнання та процесам технологічного оброблення матеріалів: *cold* – холодний (про процес зварювання), *deep* – глибокий (про процес свердлення): *Manufacturer and distributor specialize in deep hole gun drills and other deep hole drills* [2]. – Виробник і дистриб'ютор спеціалізуються на верстатах для глибоких отворів та на інших верстатах для більш глибоких отворів; 3. прикметники, що характеризують технічні об'єкти за способом їх устрою: *feedable* – з приводом подачі, *horizontal* – з горизонтальним шпинделем, *valveless* – безклапанний): *A horizontal grinding spindle with an axis that is oriented parallel to the table* [3]. – Горизонтальний шліфувальний шпиндель з віссю орієнтовано паралельно станині.

Терміни-дієслова верстатобудування найменш частотні в аналізованій підсистемі (6,6% однослівних термінів). Вони розподіляються на такі лексико-семантичні групи: 1. дієслова, що позначають дію, спрямовану на експлуатацію обладнання: *dado* – установлювати в паз, *disengage* – відводити інструмент від деталі, *tape* – нарізати різьбу метчиком: *When we speak of the operations performed on the drilling machine, we mean such operations as tapping, reaming, lapping* [4]. – Коли ми говоримо про виконання операцій на свердлувальному верстаті, ми маємо на увазі такі операції, як нарізання різьби метчиком, розсвердлювання, притирання; 2. дієслова, що позначають переміщення чи перебування у просторі або часі: *float* – переміщуватись по осі, *spread* – поширюватись, *sway* – переміщуватись навкруги горизонтальної осі: *In the process of machining the part can be floated and swayed on planing machine* [1]. – Під час обробки деталі на стругальному верстаті деталь може переміщуватись по осі та навкруги горизонтальної осі; 3 дієслова, що позначають дію, спрямовану на технологічне оброблення матеріалів: *orient* – орієнтувати (заготовку), *planish* – вигладжувати легкими ударами молотка: *For vertical work, consider your task and orient the workpiece so that you'll be working across the jaws and not in line with them* [2]. – Уродовж вертикальної роботи орієнтуємо заготовку таким чином, що ви будете працювати по широті кулачків

патрона, а не по одній лінії з ними; 4. дієслова, що позначають стан технологічних об'єктів під час експлуатації обладнання: *clog – засмічуватися, oscillate – коливатися, solidify – твердіти, gummi, zastugati. In case if the slag solidifies during as low-passing cooling process, the escaping gases leave allow-density porous aggregation behind them* [3]. – У разі, коли шлак твердне в умовах повільного охолодження, гази, що виділяються, залишають після себе пористий агрегат низької щільності.

У термінологічній підсистемі верстатобудування реалізуються полісемічні, синонімічні, омонімічні та антонімічні відношення. Полісемічні відношення є найбільш поширеними. Майже всі ключові терміни зазначеної підсистеми є полісемічними: *gear* 1) механізм 2) зубчасте колесо 3) зубчаста передача, 4) привід; 5) редуктор; *shaft* 1) вал; 2) вісь; 3) шпindel; 4) шток; 5) стержень; 6) тяга. Зазначимо, що полісемантичність терміноодиниць найбільш розвинена у коренях слів і менш розповсюджена в складних лексичних утвореннях: *machine* 1) машина, механізм; (обчислювальна машина, комп'ютер); автомат, машина (у кібернетиці), 2) верстат, 3) транспортний засіб; автомобіль, літак, велосипед; амер. пожежна машина, 4) механізм; (організаційний) апарат; *machine tools* 1) верстат; 2) металорізальний верстат, 3) механічні засоби та *boring machine* 1) розточувальний верстат. Труднощі опису значень міжгалузевих термінів виникають через незнання спільних значень багатьох з них. Розбіжність значень може бути настільки широка, що в них не розкриваються спільні значення. Але етимологічний аналіз може підтвердити зв'язаність їх походження, а деякі подібності позначуваних об'єктів можуть допомогти розібратися у випадках, коли простежується вторинна номінація на основі метафори, де спільних значень також може не бути, але наявна асоціативна схожість. Так, серед значень терміна *crowfoot* виділяються такі 1) біол. жовтець, лядвенець рогадий; нафт. 2. хрестовина (нафтового клапана), 3. ловильний гак (для вилучення уламки бурової штанги); стан. 4. стяжна скоба, монтажна скоба; 5. стрілка розмірної лінії (на кресленні); 6. гребінь (греблі, поперечного профілю дороги); 7. шелига (склепіння арки), де, на перший погляд, не виявляється нічого спільного, але номінація в біологічній термінології заснована на формі довгого стрижневого кореня і численних стебел рослини, що лежать та піднімаються, а технічні пристосування становлять основу або пластину, як правило, дугоподібну, із закріпленими на них зубами або перемичками. Тобто всі об'єкти, виражені значеннями міжгалузевого терміна *crowfoot*, що має метафоричне походження і дослівне значення «вороняча лапа», мають схожу форму, яка частково і нагадує лапу птаха. Таким чином, міжгалузеві терміни в різних сферах знань не існують незалежно один від одного. Наявність системного зв'язку в них проявляється ще й в тому, що їх значення не суперечать одне одному, тобто якщо вони функціонують в абсолютно різних галузях, в них все одно можна виявити деякі спільні характеристики, що свідчать про семантичну цілісність термінів.

Поширеність синонімії пояснюється прагненням до максимальної точності та пошуком стислих форм. Лексичні одиниці підсистеми верстатобудування можуть входити до складу синонімічних рядів, які утворюють парадигматичні структури. Наприклад: *workpiece = metal block, work part, section, stock, bar, block, billet – заготовка*.

У термінологічній підсистемі верстатобудування наявні три різновиди омонімів: 1) загальнотехнічні терміни, що вжи-

ваються в суміжних галузях науки і техніки: *bar – напрямна верстата, заготовка (верстатобудування); стрижень (машинобудування); болванка (металургія): This bar would slip to this spring with the tension the other way* [2]. – Заготовка буде під напором ковзати в зворотному напрямку, на пружину. *Still more convenient is a large iron bar, maintained in vibration electrically, to which the plate maybe attached by cement* [3]. – Ще зручніше великий залізний стрижень підтримується у вібрації електрично, до такого стрижня пластина може бути прикріплена за допомогою цементу. *Is it possible to transport the red-hot steel bars with the help of an electromagnet in the shop of a metallurgical plant* [3]? – Чи можна транспортувати розжарені сталеві болванки в цеху металургійного заводу за допомогою електромагніту. *Internal grinders are grinding machines used for finishing internal surfaces of cylindrical or conical shape* [2]. – Внутрішні шліфувальні верстати – це шліфувальні верстати, які використовуються для обробки внутрішніх поверхонь циліндричної або конічної форми. *You have cavities in two grinders* [4]. – У тебе два дупла в корінних зубах; 2) терміни, що функціонують у несуміжних галузях науки і техніки: *grinder – шліфувальний верстат (верстатобудування); корінний зуб (медичина): Burnishing was limited only by the lack of suitable abrasives* [4]. – Шліфування було обмежено лише відсутністю відповідних абразивних матеріалів; 3) терміни-омоніми, що функціонують лише в галузі верстатобудування: *burnishing – полірування, шліфування – bornishing – обкочування: Once installed and bornished of this gear an estimation will be made of the capacity that can be devoted on this lathe* [4]. – Після встановлення й обкочування цього механізму на верстаті можна буде приблизно визначити його потужність.

Серед антонімів термінологічної підсистеми верстатобудування, які допомагають ідентифікувати полярні одиниці термінологічного поля, виокремлюються такі групи: контрарні антоніми: *large-calibre; medium-(calibre); small-calibre – великокаліберний; середньокаліберний, малокаліберний; контрадикторні антоніми: *to fasten – закріплювати – to unfasten – розтискати; комплементарні антоніми*: *inlet – впуск – outlet – вивіск; векторні антоніми*: *to switch on – вмикати – to switch off – вимикати*.*

Розповсюдженим способом терміноутворення в терміносистемі верстатобудування виступають лексичні запозичення, які є першим щаблем іншомовного впливу. Як відомо, запозичення – це універсальне лінгвістичне явище, що проявляється в обміні мовними знаками двох або більше контактуючих націй у різних сферах діяльності. Зовнішні й внутрішні фактори розвитку будь-якої мови впливають на цей процес.

В англійській терміносистемі верстатобудування є значна кількість слів, запозичених з німецької мови. Разом з тим, власне німецьких словникових одиниць, що увійшли до складу англійської лексики, не так вже й багато. Справа в тому, що досить велика кількість слів, запозичених з німецької мови і відносяться до галузі науки, є утвореннями від латинських і грецьких коренів, тобто це, насправді, слова інтернаціональні, хоча вони і були запозичені з німецьких джерел: *spindle – шпindel, cone – конус, деталь конічної форми, disk – диск, flux – флюс*. Більша частина німецьких верстатобудівних термінів була запозичена з XVI по XVIII століття, коли в Англії починається активна розробка рудних родовищ, розвивається металургія, машинобудування, верстатобудування. Німеччина в той час була передовою країною гірничої справи, металургійної

та машинобудівної промисловості. Велика частина верстатобудівних термінів оформилася в англійській мові в перекладній формі, тобто у формі кальки. Калькування ряду словосполучень і складних слів німецької мови полегшувалося родинними зв'язками німецької та англійської мов: *gauge* – *колібр*, *swaft* – *стружка*, *shank* – *хвостовик*.

Як відомо, творення термінів, а зокрема й верстатобудівних, в англійській мові зумовлене дією таких основних способів: семантичної деривації чи термінологізації, використання для позначення наукового поняття вже існуючого слова загальноживаної мови за допомогою метафори або метонімії, перехід цього слова до розряду термінів (так званий семантичний спосіб творення чи вторинна лексична номінація), детермінологізації, ретермінологізації, запозичення. Як відомо, семантична деривація є одним із основних способів творення вторинної номінації. Таким чином, термінами, утвореними семантичним способом словотвору, вважаємо ті, що виникли внаслідок отримання цілком нового лексичного значення, а також ті, що утворилися в результаті спеціалізації (довантаження) семантики загальноживаних слів.

Найвні в системі термінів галузі верстатобудування загальноживані слова можна стратифікувати за такими тематичними групами: 1) соматичні (*3-jaw scroll chuck* – *трикулачковий спірално-рейковий патрон*, *headcrash* – *аварія головки*, *headstock* – *передня бабка*): *On one end of the bed is mounted the headstock, which provides drive to the spindle mounted with a work-holder* [2]. – *На одному кінці станини вмонтована передня бабка токарного верстата, яка виконує передачу на шпиндель, на якому знаходиться пристрій для встановлення деталей*; 2) назви частини будівлі, будови, меблі (*bed* – *станина*, *bench* – *верстак*, *stojak*, *housing* – *корпус*, *table* – *золотник*, *floor space* – *площа, що займає верстат*): *The lathes consist of a headstock, tailstock, carriage and bed* [2]. – *Токарні верстати складаються з передньої бабки, задньої бабки, каретки та станини*; 3) назви предметів (*boxways* – *прямокутні напрямні ковзання*, *knife file* – *ножевий напилек*, *sage* – *сепаратор підшипника*): *Solid box guide ways deliver maximum antivibration capabilities and overall longer machine tool life* [4]. – *Тверді прямокутні напрямні ковзання забезпечують максимальні антивібраційні можливості і в цілому більш тривалий термін служби верстата*; 4) назви тварин (*alligator shears* – *алігаторні різальні ножниці*, *rig* – *болванка*, *чушка*, *flywheel* – *маховик*, *worm drive* – *черв'ячна передача*): *In the course of subsequent rotation of a drive flywheel, rounded ends of the levers bear against the cramps while pressing the lid against the pipe through seals* [1]. – *При подальшому обертанні маховика приводу закруглені кінці важелів натискають на скоби, притискаючи при цьому кришку до патрубку через ущільнення*; 5) назва одягу (*pron* – *фартух*, *coat* – *облицювання*, *dress* – *заточка*, *dressing block* – *блок для правки шліфувального круга*): *A pron is attached to the carriage and hangs over the front side of the lathe bed* [2]. – *Фартух кріпиться до каретки та нависає над переднім боком станини*; 6) назви деталей та механізмів (*slide* – *золотник*, *workpiece* – *заготівка*, *toolbox* – *різцетримач*, *saddle* – *салаки*): *All motions of the turret, cross slide, spindle, chuck, and stock-feed mechanism are controlled by cams* [4]. – *Всі рухи револьверної головки, вертикального супорта, шпинделя, тримача та механізм стійкого подавання матеріалів контролюються за допомогою кулачків*; 7) назви процесів (*shaping* – *фасонування*, *strugannya*; *profiluvannya*; *stamping* – *штампування*; *karbuвання*; *vidavлювання*;

slotting – *видовбування або прорізання пазів, канавок*, *planning* – *стругання*, *turning* – *точіння*): *Turning is also commonly used as a secondary process to add or refine features on parts that were manufactured using a different process* [4]. – *Точіння зазвичай використовується також як вторинний процес для того, щоб додати або вдосконалити характерні особливості деталей, які були вироблені шляхом застосування різних процесів*; 8) назви видів верстатів (*face milling machine* – *верстат для фрезерування площини*, *поздовжньо-фрезерний верстат*, *boring machine* – *розточувальний верстат*, *gear-cutting machine* – *зуборізний верстат*): *In the United States the lathe and various types of gear-cutting and grinding machines were all introduced before 1850* [2]. – *У Сполучених Штатах токарні та різні типи зуборізних і шліфувальних верстатів були запроваджені у виробництво ще до 1850 року*; 9) назви дій (*finish* – *постачати*, *zabezpechuvati*, *zmцнювати*, *fix* – *встановлювати*, *promote* – *сприяти*, *reat* – *обробляти отвір розгортокою*): *Use the eye-bolts or TV brackets/bolts to fix the TV to the machine tool* [4]. – *За допомогою болтів з вушком або кронштейнів і болтів для TP закріпіть пристрій на верстаті*.); 10) назви ознаки (*high* – *високий*, *plain* – *рівний*, *plane* – *плоский*, *integral* – *цілісний*): *The base can be fixed on the frame with the pin of the lock or can rotate on the axis or on the plain bearing and integral rollers* [3]. – *Основа може бути зафіксована на станині штирем замка або може обертатися на осі або на рівному підшипнику і цілісних роликах*.

Таким чином, семантичний спосіб утворення нових слів полягає в розвитку у вже існуючому слові нового, вторинного значення на основі подібності позначуваного явища з явищем уже відомим.

Отже, термінологія підсистеми верстатобудування – складне й неоднозначне явище. Вона утворює особливий лексичний прошарок, який з перебігом часу зазнає змін і динамічно розвивається, забезпечуючи комунікативні потреби фахівців даної галузі. У термінологічній підсистемі верстатобудування чільне місце посідають терміни-іменники. Серед них превалюють конкретні терміни, що пояснюються тим, що в аналізованій підсистемі об'єктами найменування виступають, насамперед, предмети (деталі, інструменти, матеріали тощо). В аналізованій підсистемі є поширені полісемантичні, синонімічні, омонімічні та антонімічні відношення. Полісемантичність є характерною майже для всіх ключових терміноодиниць верстатобудування.

Терміносистема верстатобудування в англійській та українській мовах, незважаючи на давнє походження, перебуває на стадії становлення, а деякі окремі питання, наприклад, вивчення ролі вторинної номінації й концептуальної метафори та метонімії у створенні термінологічних одиниць, є **перспективними** та значущими для подальшого вивчення цієї терміносистеми.

Література:

1. Modern machine tools. 2014. № 8. URL : <http://www.magazinecommunications.com/media-mechanical-data.php?mag=109#> (дата звернення 01.12.2021)
2. Modern machine tools. 2009. № 1. URL : <http://www.magazinecommunications.com/media-mechanical-data.php?mag=109#> (дата звернення 03.12.2021)
3. Modern machine tools. 2012. № 3. URL : <http://www.magazinecommunications.com/media-mechanical-data.php?mag=109#> (дата звернення 13.12.2021)
4. Modern machine tools. 2013. № 4. URL : <http://www.magazinecommunications.com/media-mechanical-data.php?mag=109#> (дата звернення 13.01.2022)

Kuznetsova I. Lexical and semantic features in English terminosystem of machine tool construction

Summary. The article is devoted to the lexical and semantic features of the English terminology in machine tool construction. The semantic features of the English-language machine tool terminology system were considered and it was noted that the vocabulary of machine tool terminology is enriched by semantic change. Machine-tool terms were divided into nouns, adjectives and verbs. Noun terms to be divided into lexical-semantic groups based on the opposition «concrete» – «abstract» are over other parts of speech and specific noun terms are over abstract ones. It is also noted that specific noun terms are divided into 5 lexical-semantic groups and abstract terms are divided into 3 groups. The adjective terms of the machine tool construction termsystem occupy the second place among one-word terms and are represented by 3 lexical-semantic groups. Verb-terms of machine tool construction are the least frequent in the analyzed system and are divided into 4 lexical-semantic groups. Polysemic, synonymic, homonymic and antonymic relations are realized in the machine tool construction terminology. It has been proved that such a method as polysemy in special vocabulary, in particular in machine tool construction terminology, is undesirable, as attempts by language to maintain a clear correspondence between the referent and the nom-

inative sign, as well as the presence of polysemic terms within one scientific field is a occurrence of the specific terminology messiness. During the analysis it is found that homonymy to be a way of creating a secondary nomination is a phenomenon in which the same language form has several meanings, unlike polysemy, no common semantic features, no common elements content and, accordingly, are not related in any way. The synonymy spread is explained by the desire for maximum accuracy and the search for contracted forms. It is confirmed that semantic derivation is one of the main ways to create a secondary nomination in which terms formed by the semantic way of word formation are to arise as a result of obtaining a completely new lexical meaning or formed as a result of specialization semantics of common words. Thus 10 thematic groups are identified. It is allowed us to talk about the productivity of the secondary nomination as one of the ways to form industry terminology to indicate the presence of a genetic link between terminological units and common words on the basis of which they arose.

Key words: terminology, terminological system, machine tool construction, noun terms, adjective terms, verb terms, secondary nomination, semantic derivation, homonymy, polysemy, synonymy.